

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Phenix-Fuglen

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Phenix-Fuglen", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_679a-txt-shoot-idm114.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Phenix-Fuglen,

et Angel-Sachsisk Kvad, førstegang udgivet, med Indledning, Fordanskning og Efterklang, af *Nik. Fred. Sev. Grundtvig*. Kjøbenhavn 1840.

Dette lille Skrift har to Sider at betragtes fra, den Ene, som et Leiligheds-Skrift, hvori den gamle, deilige Mythe om Fuglen Phenix, der aldrig brændes saa tit, at han jo forklaret opstaaer af sin Aske, er poetisk anvendt paa Danskhed og Modersmaal, som spaaes et herligt Gyldenaar i Nyaarstiden; men den Anden som første Udgave af et Angel-Sachsisk Digt, der minder om en hardtad ganske ubekendt Literatur, som dog for Historien i det Hele og for Nordens i Særdeleshed er af overordenlig Vigtighed. Kun fra denne Side skal det betragtes her, deels fordi det mest beroer paa "Smag og Behag" hvad man i poetiske Anvendelser skal finde træffende eller mislykket, og dobbelt fordi man umuelig kan være upartisk i sin egen Sag, medens derimod Udgiveren af et Angel-Sachsisk Digt bør kunne give bedre Beskeed om den hardtad forglemte Literatur, hvortil det hører, end lettelig nogen Anden i Nærheden.

Vel finder man nu i Fortalen saavel Oplysning om, hvor jeg har fundet Digtet, nemlig i en gammel Samling af Angelsachsiske Vers fra det ellefte Aarhundrede, kaldet Exeter-Bogen, som ogsaa Vink om, hvad der i den sidste Tid, baade i England og her, er gjort for Levningerne af den mærkelige Literatur; men deels turde det falde de fleste Læsere utydeligt, og deels forudsætter det en verdenshistorisk Vigtighed hos Angel-Sachserne, som er langt fra enten her eller i England selv at være almindelig erkendt. Herpaa maa jeg da først og fremmest henvende Læserens Opmærksomhed, og tør saameget mere haabe, den vil skiænkes, som det er bekiendt, at af de tre store Nordiske Udvandring i Middelalderen, der, tilligemed Christendommen, gav Verden en ny Skikkelse, maa den Gothiske især henføres til Sverrig, og den Normanniske til Norge, men den Angel-Sachsiske til Danmark, saa det maa falde os naturligt at tage Deel i vore navnkundige Frænders Skæbne og Bedrift, om end ikke siden, især under Sven Tveskiæg og Knud den Store, Vexel-Virkningen mellem det Danske og det Angelsachsiske Rige hørde til Hoved-Begivenhederne i Verdens-Historien. Saavel dette, som det aandelige Størværk, der giver Angel2598sachserne retmæssigt Krav paa hele den dannede Verdens, men især paa Tydsklands og Nordens levende Beundring og Taknemmelighed, burde vistnok ikke fattedes i Fortalen til Phenix-Kvadet; men da jeg med Flid har stræbt at sætte denne Sag i sit rette Lys i min Haandbog for "Middelalderens Historie", er det gaaet mig, som det sædvanlig gaaer Forfattere, der nødig vil ud af den Drøm, at deres Bøger ere, saa at sige, i alle Læsers Hænder, saa Skrøbeligheden maa findes tilgivelig, naar jeg stræber at oprette Forsømmelsen.

Altsaa, at der findes en Engelsk, Tydsk og Nordisk Literatur, og i det Hele en Protestantisk Christenhed, med al den særegne Dannelse og Aands-Udvikling, der indbefattes, det skyldes ene og alene Christendommen og Angel-Sachserne, og dette maa i vore og i hele den dannede Verdens Øine unegtelig gjøre Angel-Sachserne til det mærkværdigste og daadfuldeste af alle de Folk, der efter Ebræer, Græker og Romere fremtraadte paa den store Skue-Plads. Men at dette nu ikke er en løselig henkastet Paastand, men en urokkelig Historisk Kiendsgjerning, det veed i Grunden alle de, der kiende det mindste til Middelalderens Historie, naar de blot blive opmærksomme derpaa, hvad kun den Aandløshed og Livløshed, hvormed man saa længe har betragtet og behandlet Menneske-Historien, urimelig forsinkede. Hvem veed saaledes ikke nok, naar man finder det værdt at huske sig om, at den saakaldte "Tydsklands Apostel" i det Ottende Aarhundrede, Bonifacius, hedd egenlig Winfrid og kom fra England, og at den Keiser Karl den Store, som skal have lært Tydskerne at skrive, lærde det selv først af Engellænderen Alcuin (Ælkin), og at Hakon Adelsteen, som begyndte at christne Norge, kaldtes saa, fordi han var opfostret hos Kong Adelstan i England; saa hvad der fattes, er kun, at Skolemesterne skulde have over deres Fingre, fordi de ikke gjorde os opmærksomme paa, hvordan det hængde sammen og hvad det havde at betyde. Man kan nok sige, de var undskyldte, fordi de vidste det ikke selv, men derfor skulde de netop have dobbelt Smæk; thi indbildte de os ikke, at de var trængte ind i Classikernes Aand, og vilde for gode Ord og Betaling hielpe os til det Samme, naar vi blot først taalmodig vilde giennempløie den Latinske Grammatik baade paa Langs og paa Tværs, og hvad kiendte de dog til Classikernes Aand, naar de ikke engang ved at læse Herodot og Polyb kunde opdage, at det ikke er Aarstallene og Examens-Charaktererne til Fortidens Sti2599mænd, men Begivenhederne og Sammenhængen, den Classiske Aand sætter Priis paa i Historien!

Her er nemlig slet ikke Spørgsmaalet enten om hemmelige Efterretninger, som vi først nu skulde have faaet, eller om en Forvirring i vor Hjemmel, der hørde lang og møisommelig Drøftning (Kritik) til at afhjelpe, eller om indviklede Forhold, det holdt haardt at oprede, eller dybe Dunkelheder, kun et Falke-Blik kunde giennemskue, nei det gialdt kun om lidt Opmærksomhed paa en Række af store Kiendsgjerninger, som vare alle Boglærde vitterlige, som Ingen af dem drog i Tvivl, og som var saa mageløse i deres Tid, at hvor de mødte nogen Opmærksomhed, maatte de fængsle den, og laae hinanden saa nær, at hvem der blot kunde

“stave og lægge sammen” maatte ogsaa kunne finde deres klare Sammenhæng.

Det staaer jo saaledes at læse paa Prænt i alle vore Lærebøger, at baade Gother og Franker, Longobarder og Normanner, lod sig døbe enten alt paa Grændserne af Romer-Riget, eller dog saasart de nedsatte sig derindenfor; men at det ved en sær Undtagelse var anderledes med Angel-Sachserne, der fra Midten af det Femte Aarhundrede nedsatte sig i Britannien, hvor Christendommen alt var gammel, men holdt endnu ved Slutningen af det Siette Aarhundrede fast ved deres Hedenskab. Allerede denne Kiendsgierning krævede unegtelig Opmærksomhed, og hvor maatte den ikke forbause, saasart den sammenknyttedes med den ligesaa uformodentlige Kiendsgierning, at disse Angel-Sachser dog fra det Ottende Aarhundrede af var Christendommens ivrigste og heldigste Udbredere, baade i Tydskland og Norden! Hvem skulde ikke heraf slutte, at der maa have været ei mindre men langt mere Aand i disse Angel-Sachser, og at der i det Syvende Aarhundrede maa være foregaaet høist mærkværdige Ting hos dem, og dog behøvede man ei at giætte sig til Nogen af Delene, thi det var jo Alle vitterligt, at i Begyndelsen af det Syvende Aarhundrede, just da Mahomed i Arabien beredte Christenheden sin store Middelalders-Kamp, da lod Angel-Sachserne sig christne af Gregor den Stores evangeliske Sendebud, og havde alt paa Overgangen til det Ottende Aarhundrede i Beda den Ærværdige en ny Kirkefader, som spaaede om en ny Moderkirke paa Øen. Dog, ikke dette alene var Alle vitterligt, men de Lærde vidste jo godt, at denne Angel-Sachsiske Kirkefader ogsaa gjorde det Mesterstykke at fortsætte Oldtidens Kirkehistorie, saa man hos ham paa Latin kunde faae klar Beskeed om Christendommens Indførelse hos Angel-Sachserne, som Sværdet ikke havde det Mindste, Aanden og Ordet følgelig des meer med at gjøre, og til denne Underretning føiedes jo altid, at denne Beda oversatte Johannes Evangelium paa sit Modersmaal, og at hans Kirkehistorie allerede i det Niende Aarhundrede oversattes paa Angel-Sachsisk af Kong Alfred.

Vore Skolemestere vidste følgelig Alt hvad der udkræves til den Opdagelse, at Angel-Sachserne udgjorde det store Mellem-Ledd eller Læggen, der baade i Kirkens og Culturens og selv i Latinens Historie forbinder det Nordlige Europas Nyaarstid med Oldtiden, saa det var dem, der efter det Syvende Aarhundrede fortsatte baade Missionerne og Kirkehistorien, dem der skabde det første ny Skrift-Sprog i Norden, og lagde derved Grunden til al den Aands-Udvikling paa Modersmaalet, uden hvilken Reformationen og alt hvad der er Eiendommeligt i den Engelske, Tydske og Nordiske Literatur vilde været umueligt. Det er altsaa enten de Lærdes Stærblindhed for alt aandeligt Storværk eller 2600deres gruelige Forgabelse i det tyranniske Rom med sine Mæcener, at tilskrive, naar de enten ansaae Reformationen med al Engelsk, Tydsk og Nordisk Skrift for Smaating mod de “Latinske Classikere,” eller udledte dem af disse Classikere, istedenfor af Christendommen og Folkenes Aand med tilsvarende Modersmaal, og kun saaledes lader det sig forklare, at man oversaae det Angel-Sachsiske Storværk og følte ei mindste Drift til at kiende den første Nyeuropæiske Literatur, som var Moder til den Engelske og Foster-Moder baade til den Tydske og Islandske.

Naar man nemlig veed, at Christendommen, hvad den saa ellers er, dog unegtelig er Kilden til al den nyere Udvikling og Oplysning i det Nordlige Europa, og veed at Reformationen i det Sextende Aarhundrede er hverken meer eller mindre end en levende Protest mod Rom og Latinen, paa den oprindelige Christendoms, Folke-Aandens og Modersmaalets Vegne, da blive jo aabenbar Angel-Sachserne, baade som det Nordlige Europas Kirkefædre og som dets folkelige Skolemestere, et Hoved-Folk, der ligger os meget nærmere end Ebræer, Grækere og Romere, og hvis Historie, Sprog og Skrift burde være det Første, vi, tilligemed vort Eget, burde kiende, før vi med Held kunde lægge an paa aandeligt at indtage hele Verden.

Dog, trods alt Dette, maa det endnu betragtes som en overraskende Nyhed, at der har været en Angel-Sachsisk Literatur, der alt oprandt i det Syvende Aarhundrede med Kædmon og Beda, stod i det Niende Aarhundrede under Kong Alfred i sit høieste Blomster, og undertryktes først seent i det Ellefte af Normannerne, men havde dog først tient Tydskerne til Exempel, og tiende i sin Dødstime Islænderne til det Samme, som selv berette, at det var efter Angel-Sachsernes Exempel Are Frode i det Tolvte Aarhundrede dristede sig til at skrive paa sit Modersmaal. At nu vore Skolemestere, langt fra at lægge Mærke enten til denne Sammenhæng, eller til Islændernes store Poetiske Laan fra Angel-Sachserne, har, saa vidt mueligt, overseet og forsømt den Islandske Literatur, der blomstrede i det Trettende Aarhundrede og tabde sig først i den sorte Død, med den samme døddøiede Classiskhed, som de oversaae og forsømde den Angel-Sachsiske, det anmærkes imidlertid her kun for en Ordens Skyld, da denne Brøde hos de Boglærde i vort Norden er for uhyre stor og sørgelig til at behandles som en Biting.

Kan det imidlertid trøste os, at Engellænderne har været fuldt saa blinde for Værdien af den Angel-Sachsiske som vi for den Islandske Literatur fra Middelalderen, da skiænker Historien os ganske rigtig denne Trøst, og endnu lidt mere, da den giver os det Vidnesbyrd ikke blot i den seneste Tid at have gjort endeel for den Islandske Literatur, men ogsaa at have gjort England opmærksom paa sin bundløse Gield til den Angel-Sachsiske.

Naar man har Øie for de Engelske Storværker, og deriblandt det Mageløse, at trods Normannernes Jettestyrke og planmæssige Underkuelse af alt det Folkelige hos Angel-Sachserne, saa dukker dog alt i det Trettende Aarhundrede en Ny-Engelsk Literatur op af det konstige Barbari, hvori Normannerne hovedkulds havde styrtet Europas mest dannede Folk; naar man seer det, og betænker, at denne Ny-Engelske Literatur alt i det Fjortende Aarhundrede brammer med Digteren Chaucer og den Oxfordske Professor Viklef, og

overstraalet Nyaarstiden under Dronning Elisabeth i det Sextende; da har man vist nok ondt ved at forklare sig den unaturlige Ligegyldighed, en saa aandfuld Datter har viist mod sin mageløs herlige Moder; men den er desuagtet unegtelig, og maa tilskrives deels Universiteternes Besættelse af Roms urene Aand, og deels det Vælske og Normanniske Blod, der maa have rundet i de fleste Lærdes Aarer. Kun af det Sidste kan man nemlig forklare sig den Forblindelse hos Engelske Historie-Skrivere indtil for ganske nylig, at Angel-Sachserne skulde været Barbarer, der først af Normannerne efterhaanden blev slebet lidt; thi selv naar man ansaae "Græsk og Latin" for Dannelsens Alpha og Omega, er det dog klart, at Ingen af Delene var Angel-Sachserne ubekjendt, men at Græsken saa aldeles uddøde paa Øen under Normannerne, at den i det Femtende Aarhundrede saa at sige med væbnet Haand maatte indføres paany. Med denne Forklaring rimer sig da ogsaa, at midt under den blandt de Engelske Lærde almindelige Ringeagt for Folkets Grundprog og de Angelsachsiske Skrifter, fattedes der dog næsten aldrig Enkelte, der ivrig syslede med begge Dele, skjøndt den Romerske Ferle, hvorunder de var optugtede, og Ubekjendtskabet med Tydsk og Islandsk berøvede deres Flid næsten al Frugt. Saaledes finder man under Henrik den Ottende Oldgranskeren Leland, der bereiste hele Riget for at optegne alle de mærkelige Oldskrifter, der fandtes i Kloster- og Stifts-Bibliothekerne, og i Begyndelsen af det Syttende Aarhundrede tilveiebragde Sir John Bruce Cøtton med stor Flid og Bekostning en betydelig Samling af Angel-Sachsiske Haandskrifter, der siden, under Navn af de "Cøttonske" er indlemmede i det "Brittiske Museum," og udgjøre endnu Broderparten af hvad man kiender Noget til. Mærkeligt ellers, at paa samme Tid, som den Arne-Magnæanske Samling af Islandske Haandskrifter leed et uerstatteligt Tab ved Ildebrand, den Cøttonske Samling af Angel-Sachsiske fristede samme Skæbne (1731) saa det lod, som Roms Uvætte fremdeles med Skiærsilden vilde forebygge den Nordiske Opstandelse.

Den anden betydelige Samling af Angel-Sachsiske Haandskrifter, som er indlemmet i det "Bodleianske Bibliothek" i Oxford, skyldes Hollænderen Franciscus Junius og hans Velynder, Jarlen af Arundel, ogsaa i det Syttende Aarhundrede, og Junius var tillige den første Udgiver af et Angel-Sachsisk Digt, nemlig Kædmøns Bibelske Paraphras, men da den vrimler af Trykfeil, mangler alle Oplysninger og er ei engang afdeelt i Vers, er den mærkeligst som det yderligste Beviis paa Sletheden af alt det Angel-Sachsiske Tryk, der er ældre end nærværende Aarhundrede. At opregne disse daarlige Vare vilde være til ingen Nytte, saa kun for at pege paa, hvad der findes, vil jeg anmærke, at de fire Evangelier paa Angel-Sachsisk er udgivet tilligemed de Gothiske (1666), de Angel-Sachsiske Love taaleligst af Wilkin (1721), Sachse-Krøniken paa Modersmaalet, fra Indvandringen til Kong Steffens Dage, af Gibson (1692), og den saakaldte Alfreds-Oversættelse af Bedas Kirkehistorie af Smith (1722). Til Ordbøger fik man en tynd Foliant af Somner i det Syttende og to tykke men dog saare magre af Lye i det Attende Aarhundrede, og paa Grændserne af Begge fik man hele tre Folianter, berømte mellem Bogormene under Navn af "Hickesii Thesaurus", men kun for saavidt brugelige, som Een af dem er Wanleys Katalog over alle de Angel-Sachsiske Haandskrifter, man havde før Ildebranden 1731.

Saaledes havde man da ved dette Aarhundredes Begyndelse vel endeel gamle Skroller, der enten skulde være Udgaver af Angel-Sachsiske Bøger eller Oversættelse og Forklaring af dem paa Latin, men deels vare de ikke nær saa brugelige som Haandskrifterne selv, og deels fattedes man endnu alt Begreb om den Historiske, for ei at tale om den Poetiske Skat, som deri laae begravet, og Sharron Turner, som i Begyndelsen af det Nittende Aarhundrede opkastede sig til Angel-Sachsernes Historie-Skriver, var fri nok for at røbe hvad han selv ikke vidste.

Islænderen Grim Thorkelin gav da aabenbar, skjøndt uden selv at ahne det, Stødet til en ny Betragtning og Anvendelse af de Angel-Sachsiske Levninger, da han, længe manet af Geheimeraad Bülov paa Sanderumgaard, endelig 1815 udgav det Angel-Sachsiske Helte-Digt, som jeg (1820) har fordansket under Navn af "Bjovulfs Drape" og som først nødte den lærde Verden til at troe, at det Folk, der christnede Tydskland og Norden og brød Isen for deres egen og alle Frænde-Folkenes Literatur, virkelig ogsaa havde en stor og eiendommelig Aand, der gjorde dem til et Hoved-Folk i Verdens-Historien.

Thorkelin kaldte dette Nordiske Oldkvad et Digt om Danske Bedrifter (De Gestis Danorum) hvad kun daarligh lader sig forsvare, men Saameget saa man strax, at det her ligesaalidt kom an paa Navnet som paa en Rangstrid om hvorvidt Bjovulfs-Kvadet kunde med Rette kaldes et Epos, da Hovedsagen var, at man her fandt et Angel-Sachsisk Helte-Digt, ligesaa naturligt og eiendommeligt som de Homeriske, og langt livligere og tilgængeligere for Engelskmænd, Tydskere og Nordboer, hvis gamle Forfædre det skildrer i deres skiønneste ved Christendommen formildede Kæmpe-Skikkelse, uden at dog enten Dogmatiken eller Munkevæsenet derpaa har haft mindste Indflydelse. Nordens Myther ere glemte, og af det Æventyrlige finde vi kun Middelalderens Deel, "Trolden og Dragen", men Livs-Anskuelsen, der ene dreier sig om "ædel Daad og herligt Eftermæle", er reen Nordisk, altsaa hedensk, naar vi derved ikke forstaae afgudisk men blot naturlig, og Grund-Tonen er derfor ganske den samme, som i de Eddiske Digte, hvis Angel-Sachsiske Oprindelse herved hæves over al Tvivl. At nu Halvdelen af dette Helte-Digt spiller i Danmark og det med øiensynlig Forkiærlighed, og fremstiller den berømte "Hengest" som en Friser-Høvding under Kongen i Danmark, er vist nok en Bisag, men det forøger dog ikke blot vor Deeltagelse, det vidner tillige om den ældgamle Sammenhæng mellem Danske og Angel-Sachser, og røber til hvad Tid Digtets mange Historiske Oldsagn høre, nemlig til det Femte og Siette eller den Angel-Sachsiske Udvandrings Aarhundreder.

Vel har nu den Thorkelinske Udgave af Digtet med Rette det Ord paa sig at være næsten ligesaa

mageløs slet, som den saakaldte Oversættelse paa Latin, han tilføiede, og hvori næsten Halvdelen af Personerne er reent tilintetgjorte; men de to Afskrifter, han havde medbragt fra sin Engelske Reise (1786-91), vare saa gode, at jeg efter dem saae mig i Stand til at fordanske Kvadet, og rette næsten alle Udgavens betydelige Feil. Da nu baade den berømte Jakob Grimm i Tydskland udbredte Digtets Priis, og vor store Sprogmeister, Professor Rask, udgav sin Angel-Sachsiske Grammatik (1817), den første Bog, der fortæner dette Navn, saa maatte dette Nytt naturligiis baade spørges til England og gjøre Opsigt hos de Faa, der endnu tænkte paa Angel-Sachserne, men disse var saa faa og magtesløse, at selv Conybears Udsigt over den Angel-Sachsiske Poesi—*Illustrations of Anglo-Saxon Poetry*., skiøndt den Første i sit Slags (1826), ei engang kunde avle en Engelsk Udgave af "Helte-Digtet."

Under disse Omstændigheder var det Kong Frederik den Siette sendte mig til England (1829-31) for at tage Afskrift 2603af hvad jeg fandt mærkeligst, og bidrage hvad jeg kunde til det forsømte Studiums Oplivelse, og hvordan jeg dermed bar mig ad, har jeg sagt i Fortalen til Phenix-Digtet, og vil ei her gjentage, men kun anmærke, at det var Helte-Digtet, Kædmons Bibelhistoriske Paraphras, Exeter-Bogen, Lajamons store Riim-Krønike paa Halv-Sachsisk, og, for Kirke-Historiens Skyld, endeel Angel-Sachsiske Prædikener, jeg tilbød mig at udgive. Heraf har nemlig Engellænderne selv siden den Tid udgivet Kædmon (1832), Bjovulf (1835), og den store Riim-Krønike, som længe har været under Trykken, ventelig i Aar; Exeter-Bogen skal, efter udtrykkelig Anmeldelse, følge, og Prædikenerne, som Engellænderne er stærke i saavel som Angel-Sachserne, udeblive da sikkert ikke, saa jeg kan snart have den Fornøielse at see det Altsammen gjort med Andres Fingre, hvad jeg langt heller vilde betragte end trælle for. Naar Engellænderne nu tillige skienke os taalelige Udgaver af Lovene, Sachse-Krøniken o. s. v., som der alt længe arbeidedes paa, da vil vi nogenlunde kunne overskue baade hvad Angel-Sachserne og deres Literatur har været; men dog vil man i Tydskland og her trænge til Godtkiøbs-Udgaver, som ei er at vente fra England, og man trænger endnu, desværre, baade hist og her til det Historiske Overblik, som først lærer os at skatte Mindesmærkerne, og til den levende Deeltagelse, hvoraf baade Nytten og Fornøielsen udspringer. Da nu imidlertid det Første kun meget ufuldkommen og den Sidste slet ikke lader sig meddele ved Pennen, vil jeg blot tilføie et Par Ord om Phenix-Kvadet selv.

At dette Kvad er taget af den hidtil utrykte Exeter-Bog, melder Fortalen, men om Forholdet mellem det og de Lactants tilskrevne Latinske Vers, som er trykt nedenunder, findes Intet, og herom vil jeg da melde, at det Latinske Digt i mine Øine er ligesaa fattigt, som det Angel-Sachsiske er rigt, saa det er ingenlunde for sin Dyds Skyld, jeg i Forbigaaende har meddeelt det, men netop for at det aldeles skulde falde igiennem ved Siden ad det Angel-Sachsiske, som aabenbar er skrevet med det for Øie, men af en Aand, som Rom aldrig kiendte paa Andet end paa de Gothiske Dommedags-Slag, der knuste det. Finder man derfor ikke heller noget Synderligt i min Fordanskning, da kan man frit give mig Skylden, men finder man den høipoetisk, da skal jeg frabede mig Beskyldningen for at have forskiønnet hvad jeg stræbde at efterligne; thi at alle de, der hidtil lagde an paa at forskiønne gamle Digte, fordærvede dem, er alle Kyndige vitterligt, saa hvis jeg hverken har fordærvet "Bjovulf" eller "Phenix", er det dermed beviist, at jeg, saavidt jeg var det mægtig, giengav hvad jeg fandt, men giengav det kun saa frit paa mit Modersmaal, som Poesi maa giengives, naar den ei skal forsvinde mellem vore Hænder. Gid derfor kun ogsaa dette smukke, livlige Kvad af Nordens Aand, ved Siden ad det steendøde Latinske Mosaik, maa bidrage til at vise, hvor langt bedre de Angel-Sachser, der levende forbandt os med Oldtidens Storhed, fortæner vor videnskabelige Opmærksomhed og Beundring, end Romerne, der i dyre Domme kun solgte Nordens Folk Oldtidens Bærme, og hvis tyranniske Verdens-Rige aabenbar maatte knuses, før den Frihed og Aands-Udvikling, hvorved vi nu kan fryde os, var mulig. Ja, gid Nordens gamle Skrift-Sprog, Angel-Sachsisk og Islandsk, med de Classiske Værker paa dem, der, baade i Poetisk og Historisk og al menneskelig Henseende, staae saa høit over Rom som Dovre over de Pontinske Moradser, dog snart hos vor studerende Ungdom maatte fortrænge den Classiske Latin med al sin kirkelige, borgerlige og videnskabelige Edder og Forgift! Soleklart er det jo dog ogsaa, at selv 2604Romerne efterligne vi kun da som Mænd, naar vi fremfor Alt skatte og benytte vort Eget, og da tilegne os Saameget af de Fremmedes, som huer os og som vi kan magte, saa Det maa trælle for os og vi ei for Det, og ei mindre soleklart maa det da blive, at vi hidtil kun efterabede Romerne, som ufornuftige Børn, der gav alt deres Eget, skiøndt det var Stort, til Priis, for at gribe efter det tomme Skin af hvad der selv i sin Kraft ei for Nordens Kæmpefolk var værdt at eie. Hvorlænge ville vi dog endnu trælle for Roms Tyran og faae Skam til Takke! Er det ikke dog Kiendsgjerninger, at vi efter i ni Menneske-Aldere at have offret vor studerende Ungdom paa den Kapitolske Jupiters Alter, skrive og tale slettere Latin, end da vi begyndte, og at vi derover have saa aldeles glemte os selv og vore Kæmpefædres Størværker, at vi maa opdage vort Eget og alt Nordisk som et aandeligt Amerika, og kan noget være enten større Tab eller mere taabeligt! Gialdt det virkelig om at skrive enten Classisk Latin eller Græsk, saa man deri frit kunde sige, hvad man selv tænkte og vilde, og alt Andet er jo Papegøie-Væsen, er man da ikke ved al den Skolegang blevet saa klog, at man veed, hvordan det ene lader sig gjøre! Har ikke vor første store Sprogmeister, Professor Rask, lært os, at naar en Nordbo forstaaer Bygningen af sit eget Modersmaal, han da med Lethed kan giennemskue alle Sprogene af den Thrakiske Stamme, de Romanske saavel som de Slaviske, medens Den, der ikke engang forstaaer sit eget Modersmaal og kan bruge det med de Bedste, bliver med Nødvendighed en Stymper i alle Andre, hvoraf han umuelig kan bemægtige sig meer end han kan oversætte! Og hvad Grammatiken angaaer, hvormed man i Latin-Skolen saa abderitisk begynder Alt, veed man da ikke engang, at alle de Sprog, der har blomstret i Tale og Skrift, de blomstrede før de fik Grammatiker og aldrig siden, saa det er ikke Grammatikerne, der gjør

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Sprogmasterne, men Sprogmasterne, der skrive Grammatiker, naar de ikke have Andet at bestille, og veed sædvanlig ikke hvad Andet Sproget duer til end som et dødt Legeme at opløses i sine Elementer og plage de arme Drengene, der skal sige, hvad de ikke veed, hvordan det hængde sammen, da det var levende. Længe leve Nordens Aand og Modersmaalet! Pereat Romulus Augustulus!

N. F. S. Grundtvig.
